

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13. BANDURA. Η Θεωρία της μίμησης προτύπου

- ✓ Συμφωνία με Skinner- η συμπεριφορά μαθαίνεται
- ✓ Επίκριση του Skinner- μελετούσε ατομικές περιπτώσεις ζώων, αντί για ανθρώπους που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους
- ✓ Κοινωνική μάθηση- συμπεριφορά όπως διαμορφώνεται και τροποποιείται μέσα σε ένα κοινωνικό πλαίσιο

Ενίσχυση μέσω υποκατάστατου/ έμμεση ενίσχυση

- ✓ Μεγάλο μέρος της μάθησης: αποτέλεσμα της ενίσχυσης
- ✓ Οι άνθρωποι μπορούν να μάθουν χωρίς να βιώσουν άμεσα ενίσχυση
- ✓ **Μάθηση μέσω παρατήρησης:** μάθηση νέων αντιδράσεων μέσα από την παρατήρηση της συμπεριφοράς άλλων ατόμων
- ✓ **Ενίσχυση μέσω υποκατάστατου/ έμμεση ενίσχυση:** μάθηση ή ενδυνάμωση συμπεριφοράς μέσα από την παρατήρηση της συμπεριφοράς των άλλων και των συνεπειών αυτής της συμπεριφοράς

Ο ρόλος των γνωστικών διεργασιών

- ✓ Διαχείριση εσωτερικών γνωστικών διεργασιών ή διεργασιών σκέψης
- ✓ Οι γνωστικές διεργασίες μπορούν να επηρεάσουν τη μάθηση μέσω παρατήρησης
- ✓ Ανάμεσα στο ερέθισμα και την αντίδραση ή ανάμεσα στη συμπεριφορά και την ενίσχυση μεσολαβούν οι γνωστικές διεργασίες

Μια λιγότερο ακραία μορφή συμπεριφορισμού

- ✓ Έμφαση στη μάθηση μέσα από την παρατήρηση των άλλων
- ✓ Η μάθηση διαμεσολαβείται από γνωστικές διεργασίες
- ✓ Η θεωρία του στηρίζεται σε αυστηρή και σχολαστική εργαστηριακή έρευνα όπου συμμετέχουν φυσιολογικοί άνθρωποι που διατηρούν σχέσεις κοινωνικής αλληλεπίδρασης

Η ζωή του Bandura

Μεθύσι ή σχολείο

- ✓ Γεννήθηκε σε μια επαρχία του Καναδά- πολύ μικρό λύκειο

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗ

- ✓ Μετανάστες από Πολωνία οι γονείς του
- ✓ Μητέρα: Μπορείς να επιλέγεις χωράφια και μεθύσι ή σπουδές
- ✓ Επέλεξε τη μόρφωση
- ✓ **Βρίσκοντας την ψυχολογία**
- ✓ Πανεπιστήμιο: γράφτηκε σε ένα μάθημα ψυχολογίας (βόλευε το ωράριο)- ενθουσιάστηκε- συνέχισε τις σπουδές- έκανε και διδακτορικό
- ✓ Πανεπιστήμιο του Stanford
- ✓ Έμφαση στη μάθηση μέσω παρατήρησης

Μίμηση προτύπου: Η βάση της μάθησης μέσω παρατήρησης

- ✓ Μάθηση: μέσω παρατήρησης ή παραδείγματος
- ✓ Το μεγαλύτερο μέρος της ανθρώπινης συμπεριφοράς μαθαίνεται μέσω παραδείγματος, σκόπιμα ή συμπτωματικά
- ✓ Εκμάθηση συμπεριφορών παρατηρώντας άλλα άτομα και διαμορφώνοντας τη συμπεριφορά μας έτσι ώστε να μιμείται, να ακολουθεί και να συμβαδίζει με τη δική τους

Bobo, η φουσκωτή κούκλα

- ✓ Μίμηση προτύπου: τεχνική τροποποίησης της συμπεριφοράς κατά την οποία παρατηρούμε τη συμπεριφορά των άλλων και παίρνουμε μέρος μαζί τους στην εκτέλεση της επιθυμητής συμπεριφοράς
- ✓ Μίμηση προτύπου: παρατήρηση συμπεριφοράς μοντέλου και επανάληψη της ίδιας συμπεριφοράς από εμάς που την παρατηρούμε
- ✓ Bobo: μια φουσκωτή κούκλα ενός μέτρου
- ✓ Μελέτες Bandura: παιδιά προσχολικής ηλικίας παρακολουθούσαν έναν ενήλικα να χτυπά και να κλοτσά τον Bobo
- ✓ Παιδιά μόνα με την κούκλα- μιμούνταν τη συμπεριφορά του υποδείγματος που είχαν δει
- ✓ Η πειραματική ομάδα ήταν δύο φορές πιο επιθετική από την ομάδα ελέγχου
- ✓ Η ένταση της επιθετικής συμπεριφοράς παρέμεινε ίδια στα παιδιά της πειραματικής ομάδας, όπως κι αν είχαν δει το πρότυπο: ζωντανά, στην τηλεόραση ή σε κινούμενα σχέδια

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗ

Άλλες μελέτες μίμησης προτύπου

- ✓ Συμπεριφορά γονέων δύο ομάδων: ιδιαίτερα επιθετικά παιδιά - συγκρατημένα και συνεσταλμένα παιδιά- συμπεριφορές παιδιών αντανακλούσαν συμπεριφορά γονέων
- ✓ Λεκτική μίμηση προτύπου- οδηγεί σε συγκεκριμένες συμπεριφορές, αρκεί οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται σε αυτές να εξηγούνται πλήρως και επαρκώς
- ✓ Λεκτική μίμηση προτύπου- παροχή οδηγιών- τεχνική που εφαρμόζεται κατά τη διδασκαλία δεξιοτήτων
- ✓ Και επίδειξη της σχετικής συμπεριφοράς

Άρση αναστολών

- ✓ Αποδυνάμωση των αναστολών, των περιορισμών ή της αυτοσυγκράτησης μέσα από την παρατήρηση της συμπεριφοράς ενός προτύπου
- ✓ Φαινόμενο άρσης αναστολών μπορεί να επηρεάσει τη σεξουαλική συμπεριφορά
- ✓ Πείραμα: πώς οι σεξουαλικές αντιδράσεις μπορούν να αποθαρρυνθούν από τη συμπεριφορά προτύπων
- ✓ Μια ομάδα ανδρών φοιτητών παρακολούθησε μια ταινία με ερωτικές σκηνές με γυμνούς ανθρώπους
- ✓ Πάνω στην ταινία θα κινείται ένα φωτεινό σημάδι, που θα δείχνει τις κινήσεις του ματιού του προηγούμενου ατόμου που είχε παρακολουθήσει την ταινία (=συμπεριφορά προτύπου)
- ✓ Μισούς συμμετέχοντες: εστίαζε στο στήθος και στα γεννητικά όργανα
- ✓ Μισούς συμμετέχοντες: το φως στο φόντο, αποφυγή προτύπου να κοιτάξει τα γυμνά σώματα
- ✓ Πρότυπο χωρίς αναστολές- ίδια συμπεριφορά με πρότυπο
- ✓ Αποφυγή προτύπου να κοιτάξει, με αναστολές- περισσότερο χρόνο κοίταζαν το φόντο
- ✓ Η μίμηση προτύπου καθόρισε που εστίασαν το βλέμμα τους κι τι αντιλήφθηκαν

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗ

Τρολάρισμα:

- ✓ Διαδικτυακή άρση αναστολών- σκόπιμα ενοχλητικά, εμπρηστικά, υποτιμητικά, εχθρικά ή κακόβουλα μηνύματα για ένα άτομο ή μια ομάδα- πρόκληση άλλων χρηστών και αναταραχή σε μια διαδικτυακή συζήτηση
- ✓ Εμπλέκονταν περισσότερο σε τρολάρισμα άνδρες και άτομα νεαρής ηλικίας
- ✓ Το φαινόμενο της άρσης αναστολών: μειώνεται με την ηλικία

Οι επιδράσεις των προτύπων της κοινωνίας

- ✓ Μεγάλο μέρος της συμπεριφοράς μαθαίνεται μέσα από τη μίμηση της συμπεριφοράς των άλλων
- ✓ Από βρεφική ηλικία: αντιδράσεις στα πρότυπα που μας προσφέρει η κοινωνία
- ✓ Αρχικό πρότυπο οι γονείς, μαθαίνουμε τη γλώσσα, κοινωνικοποιούμαστε
- ✓ **Αρνητικά μοντέλα:**
- ✓ Επίδραση προτύπων στη συμπεριφορά
- ✓ Συμπεριφορές απόκτησης του παιδιού μέσω της μίμησης προτύπων: παράλογος φόβος
- ✓ Θετικές συμπεριφορές: μαθαίνονται από γονείς και άλλα πρότυπα

Χαρακτηριστικά της κατάστασης μίμησης προτύπου

- ✓ **Τρεις παράγοντες που επηρεάζουν τη μίμηση προτύπου:**
- ✓ **Χαρακτηριστικά προτύπων:**
- ✓ **Πρότυπα που μοιάζουν με εμάς-** τα χαρακτηριστικά των προτύπων επηρεάζουν την τάση μας να τα μιμούμαστε
- ✓ Επηρεαζόμαστε περισσότερο από κάποιον που φαίνεται να μας μοιάζει παρά από κάποιον που διαφέρει από εμάς
- ✓ Τα παιδιά μιμούνταν περισσότερο ένα ζωντανό πρότυπο
- ✓ **Ηλικία και φύλο των προτύπων-** πιο πιθανό να μιμηθούμε τη συμπεριφορά ενός ατόμου του ίδιου φύλου και της ίδιας ηλικίας
- ✓ **Κύρος των προτύπων-** σημαντικοί παράγοντες είναι το κύρος, η φήμη, το γόητρο και η αίγλη

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗ

- ✓ **Τύπος συμπεριφοράς που επιδεικνύουν τα πρότυπα-** η έκταση της μίμησης επηρεάζεται από τον τύπο της συμπεριφοράς που εκδηλώνουν τα πρότυπα
- ✓ Οι άνθρωποι και ειδικά τα παιδιά τείνουν να μιμούνται έντονα εχθρικές και επιθετικές συμπεριφορές
- ✓ **Ύψος και βάρος των προτύπων-** το μέγεθος, το ανάστημα και το βάρος ενός προτύπου μπορεί να επηρεάσουν τη συμπεριφορά
- ✓ **Χαρακτηριστικά παρατηρητών:**
- ✓ **Ηλικία των παρατηρητών-** η μίμηση προτύπου κατά τη βρεφική ηλικία περιορίζεται μόνο στην άμεση μίμηση
- ✓ Τα βρέφη δεν έχουν ακόμα αναπτύξει τις γνωστικές δεξιότητες που απαιτούνται για τη μίμηση της συμπεριφοράς ενός προτύπου μετά από κάποιο χρονικό διάστημα παρατήρησής του
- ✓ 2 ετών: επαρκής βαθμός ανάπτυξης της προσοχής, της συγκράτησης και απομνημόνευσης και της παραγωγής κυκλικών αντιδράσεων
- ✓ Μικρότερα σε ηλικία παιδιά ενισχύονται κυρίως από υλικά και απτά ερεθίσματα
- ✓ Τα μεγαλύτερα σε ηλικία παιδιά συσχετίζουν τους θετικούς υλικούς ενισχυτές με ενδείξεις αποδοχής και επιδοκίμασίας από σημαντικά πρότυπα, τους δυσάρεστους ενισχυτές με ενδείξεις αποδοκίμασίας
- ✓ **Ιδιότητες των παρατηρητών-** καθορίζουν την αποτελεσματικότητα της μάθησης μέσω παρατήρησης
- ✓ Άτομα με χαμηλή αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση- πιο πιθανό να μιμηθούν τη συμπεριφορά ενός προτύπου
- ✓ **Συνέπειες της αμοιβής που συνδέονται με τις συμπεριφορές:**
- ✓ Συνδέονται με μια συγκεκριμένη συμπεριφορά- μπορεί να επηρεάσουν την έκταση και τον βαθμό της μίμησης προτύπου- να υπερισχύσουν και να παρακάμψουν τον αντίκτυπο που έχουν τα χαρακτηριστικά των προτύπων και των παρατηρητών
- ✓ Πρότυπο υψηλού κύρους- μιμούμαστε μια συγκεκριμένη συμπεριφορά